

Svědectví přímého účastníka bojů

Dokončení z titulní strany

o pomoc, z něhož bylo zřejmé, že začíná konec nacistické okupace. Ihned jsem běžel k závorám u Portlandu, kde už se shromáždila skupinka několika desítek mužů, z nichž několik vyběhlo po trati směrem k železničnímu viaduktu, který hlídali dva němečtí vojáci. Ti naši stačili

stanici, jež tenkrát sídlila v prvním patře nad restaurací U Portlandu a kde vzniklo vojenské velitelství Radotína. Někteří z této jednotky dostali pušky získané od odzbrojené posádky ubytované v hostinci U Hamanů (pozdější zdravotní středisko). Zbraní bylo mnohem méně než dobrovolníků, takže je přednostně dostali vojáci

foto: archiv

Poškozená budova hostince U Horymíra

sebrat ze železničního svršku několik kamenů a aniž je použili, přesvědčili oba tatky v uniformách, že je konec války a ti jim rádi odevzdali pušky a odešli směrem k Černošicím.

Tak vlastně začala revoluce v Radotíně. Co následovalo potom a jak vše bylo organizačně připraveno, bylo podrobně popsáno v brožurě „Radotín v odboji a revoluci“ vydané tehdejší MNV Radotín v r. 1946. Na silnici před bývalou poštou se zformovala první jednotka dobrovolníků, kteří se pak registrovali na četnické

v záloze a já jako mladík, který ještě neabsolvoval vojenskou službu, jsem na ni neměl nárok. Byl jsem přidělen k četě, jejíž velitelem byl npor. v z. Svátek, stanoviště měl na nádraží a já dostal za úkol hlídkovat za tehdejší koželuznou (později Pantof a pak Technometra). Nocoval jsem v nádražní čekárně spolu s vlasovci, kteří večer v tu sobotu dorazili do Radotína od západu. V neděli jsem dostal zbraň, byla to však malorážka s několika náboji, poněvadž zbraní, i lehkých, byl kritický nedostatek.

K akci jsem se dostal k půlnoci, v pondělí 7.5. To už jednotky SS pronikly ze Zbraslavi do Radotína a já se přihlásil špt. Macháčkovi jako dobrovolník do družstva, které mělo průzkumem od parku zjistit, kam až Němci v Radotíně postoupili. Byla tmavá noc, takže jsme nepříteli neviděli a předpokládali jsme, že ani on nevidí nás. Když jsme opatrně podle zdi postoupili za železniční podjezd až k hostinci U Horymíra, objevil se za mostem přes potok záblesk, ozvala se rána, my jsme padli na chodník a na nás padaly úlomky cihel a skla. Za mostem stála totiž německá hlídka a jeden z nich odpálil směrem k nám pancéřovou pěst. Naštěstí mířil vysoko a trefil první patro hostince. Měl jsem na hlavě německou přilbu, takže mě cihly neporanily, jen úlomky skla mě pořezaly na ruku. Pozici Němců jsme zjistili, úkol byl splněn, takže jsme se rychle stáhli za ochranný val železniční trati.

Těžké boje se rozhořely v úterý 8. května. Bojovalo se o střed Radotína a dostal jsem za úkol dopravit bedýnku s náboji od Kubrova statku (dnes škola na nám. Osoboditelů) bojovníkům, kteří byli v parku u pomníku padlých. Problém byl v tom, že celé prostranství bylo postřelováno z německého kulometu, který byl umístěn někde u statku Nebeských (dnes fa Biolab). Běžel jsem korytem potoka, bedýnku jsem dopravil střelci, který byl na úrovni pomníku padlých kryt břehem potoka a ve zdraví jsem se vrátil zpět. Dodnes nevím, zda tím střelcem nebyl Jan Bílek, který v těchto místech padl. Proti velké přesile početní i zbraňové nebyla naděje Radotín udržet. Byl tedy nařízen ústup do Kosoře. Tam jsem se uchýlil i já, ovšem nepodílel jsem se na snědení krávy, kterou nařídil porazit radotínský předseda revolučního národního výboru, aby zajistil jídlo pro radotínské uprchlíky. Tu krávu nám kosořtí ještě dlouho po

Doc. František Vlášil

Poslední dny okupace...

Dokončení z titulní strany

stoupla naděje na brzké osvobození Prahy. To se však z důvodu známé dohody o několik dnů zdrželo. V tu dobu se však již někteří lidé z Velké Chuchle odcházeli ukrytí do okolních vesnic.

7. května dal nově zvolený Národní výbor povel k evakuaci Velké Chuchle. Na tuto výzvu většina obyvatel Chuchli opustila. Od Radotína bylo slyšet střelbu. Prudké boje probíhaly i ve Zbraslavi a blízkých Lahovicích. Od Lahovic byly ostřelovány domy podél dnešní Dostihové ulice. Dům, ve kterém jsme tehdy bydleli, měl ještě mnoho let potom jako památku na odstřelování ponechán ve fasádě stopy po německých střelách. Evakuovaní chuchelští občané našli své úkryty v Dolích, osadě Tučňák, ve Slivenci a Ořechu. Němci se ukrývali v okolních lesích, Hitlerjugend se projevovali v té nehorší podobě. Bylo vyhlášeno stanné právo. V pásmu Zlíchova a Hlubočep došlo k ostrým bojům. Někteří chuchelští trenéři odvádějí koně z areálu závodistiště k místním sedlákům. Pro všechny tu však místo není. Proto zůstává část ve stájích na závodistišti.

V podvečer 8. května hlásí rozhlas, že naše jednotky tlačí ustupující nepřítel. Ve Velké Chuchli poznávají, že Němci při ústupu za sebou všechno páli, drancují, kradou, co se dá, a vraždí naše lidi. V blízkosti chuchelského železničního přejezdu zůstávají stát vagóny se střeřivem. Vojska SS je zapalují. Obrovský oheň se přenáší až ke stájím, které začínají hořet. Ve stájích jsou ale koně, které nebylo možné již dříve převést. Je nutné podniknout vše pro jejich záchranu. Musí z hořících stájí ven. Je to obtížné, koně se bojí ohně. Při této velice náročné akci vyniká tehdejší učeň, pozdější špičkový žokej Vlastimil Vaňátka. Vrhá se do hořících stájí a vyvádí koně. Na pomoc přibíhají i další „rajáci“. Snaží se všemi silami, ale tři koně se zachránit nepodařilo. Tehdejší miláček dostihových návštěvních

ků Cyklon se nechtěl vůbec ze stáje pohnout. K hřebci Naturfreundovi se nešlo již dostat a klisna Luba, která byla již ze stáje venku, byla v takovém šoku, že se do hořící stáje vrátila a nebylo jí rovněž již pomoci. Při záchraně koně se těžce zranil žokej Pecháček a trenér Jelínek. Populární trenér Karel Šmejda, známý svou starostlivostí o koně, měl koně dočasně ustájené v jednom z chuchelských statků. Jeho starostlivost se mu stala osudnou. Při zákazu vycházení se snažil proplížit za svými svěřenci, ale kulka z německé pušky ukončila jeho život u železničního přejezdu.

Devátý květen byl pro Prahu nejkrásnějším dnem. Praha byla osvobozena. Chuchelští občané, evakuovaní do okolních vesnic, se již 10. května chtěli vracet do svých domovů. Byli však varováni, neboť okolí bylo ještě plné Němců. Jedenáctého května se ale přece jen začali vracet zpět do svých domovů. Mnozí se nacházeli vydrancovaní. Při návratu se dovídali různé zprávy o udavačích a kolaborantech i krutém osudu některých spoluobčanů, kteří se té krásné chvíle osvobození nedožili a jejichž životy ukončila nepřátelská střela. V naší tehdy malé obci položilo svůj život 25 bojovníků. Jejich ostatky jsou uloženy ve společném hrobu - památníku, který je umístěn v chuchelském háji. Každý rok se zde v památných květinových dnech koná pietní akt a položení kytice. Velká Chuchle nezapomíná na spoluobčany, kteří položili své životy v květinovém odboji roku 1945. Čest jejich památce.

Vážený čtenáři, v tomto článku byly mimo jiné také použity některé volně zpracované výňatky ze vzpomínek chuchelské občanky paní Marty Serafinové, rozené Márové, která je pamětnicí zmíněných událostí. Věřím, že se na mne za toto volně zpracování nebude zlobit, za což jí děkuji.

Jan Zágler

60. výročí osvobození. 1945 - Praha - 2005

V květinových dnech roku 1945 se uskutečnily na území tehdejší Československa poslední bojové operace: v západních Čechách to bylo dne 6. května osvobození západočeské metropole – města Plzeň americkou armádou a 9. května osvobození hlavního města Prahy Rudou armádou, kdy na jejím území vypuklo 5. května povstání proti nacistickým okupantům.

Jednotky americké a Rudé armády tak uzavřely svoji bojovou cestu, která trvala shodně pro obě strany čtyři roky.

Poslední zbytky německé armády byly decimovány Rudou armádou ve dnech 10. – 12. května u obce Milín ve středních Čechách. Nejhorší válka v dějinách lidstva tak skončila tam, kde začala – na území bývalého Československa.

V roce 2000 se v Evropě a též i v České republice uskutečnily oslavy 55. výročí ukončení 2. světové války. Těchto oslav, jejichž těžiště bylo v Plzni a které vyvrcholily velkou vojenskou přehlídkou za účasti Armády České republiky, se účastnili příslušníci odboje i veteráni všech spojeneckých armád, kteří na československém území bojovali. Česká republika tak demonstrovala své uvědomění si širších souvislostí. Tyto vzpomínkové akce de facto podnítily u organizátorů připravit podobné oslavy i na jubilejní rok 2005.

Rok 2005 je rokem významným, jubilejním – je rokem 60. výročí ukončení všech bojových operací spojeneckých na evropském válečném území. Při této příležitosti proběhnou na území celé České republiky vzpomínkové akce, které budou připomínat miliony zmařených lidských životů, které s sebou přinesla 2. světová válka. Na těchto ztrátách se podíleli i českoslovenští občané – příslušníci ilegálního odboje, vojáci i civilisté.

V březnu 1999 se uskutečnilo oficiální přijetí České republiky do struktur Severoatlantické aliance, do NATO. Je důležité připomenout, že naše členství v tomto seskupení není jen výsledkem politických jednání a rozhodnutí po roce 1989. Je nutné brát v potaz i souvislosti spojené právě s účastí českých vojáků na spojeneckých operacích za 2. světové války. A dále také účast Armády ČR za války v Perském zálivu, v mezinárodních misích v bývalé Jugoslávii a v neposlední řadě i účast v současných misích v Afghánistánu a Iráku. Česká republika svou přítomností v těchto misích potvrzuje své vědomí odpovědnosti v boji se současným nejvážnějším nepřitelem – světovým terorismem.

Oslavy 60. výročí ukončení válečných operací druhé světové války proběhnou po celém území České republiky. Centrem oslav se stanou města Ostrava, Plzeň a Praha.

Ostrava přiblíží osvobození města Rudou armádou v rámci Ostravské operace 30. dubna. Vedle oficiálních pietních akcí a kulturních vystoupení zde proběhnou i ukázky jednotlivých vojensko-historických klubů.

Plzeň bude tradičně zaměřena na osvobození jihozápadních Čech 3. americkou armádou. Dne 7. května se v západočeské metropoli uskuteční defilé historických vozů, zaměřené vedle zmiňované americké armády i na 1. československou obrněnou brigádu, která vstoupila na území tehdejšího Československa na jaře 1945.

Hlavní město Praha se stane nejen místem oslav Pražského povstání, ale místem hlavních oslav výročí ukončení celé druhé světové války na území Evropy. Jedná se o snahu pro zvýraznění historického faktu, že válečné operace druhé světové války byly ukončeny právě v tehdejší Československu. Tím oslavy získávají euroatlantický význam z pohledu historie i současnosti.

Boj o Český rozhlas se stal nejvýraznější událostí Pražského povstání a posledních dnů války na našem území. Pro autentické připomenutí jednoho z nejvýznamnějších momentů osvobození Československa bude v sobotu 7. května uspořádána unikátní Rekonstrukce bojů o Český rozhlas. Čtyřicetiminutová ukázka, kterou organizuje Český rozhlas a Městská část Prahy 2, bude zahrnovat klíčové okamžiky bojů, odehraje se valnou většinou na autentických místech na Vinohradské třídě a v Balbínově ulici. Celý prostor bude částečně dobově upraven a zazvučen. Celá ukázka proběhne synchronně na zvukový doprovod, který bude sestaven z archiv-

ních, autentických zvukových nahrávek.

Městská část Praha 4 spolupřádá s kluby vojenské historie Gardekorps a 2. RCT Praha v neděli 8. května vojensko-historickou akci **BARIKÁDA 2005**. Akce se bude konat v Braníku na louce u ulice U Kempinku naproti nádraží. Diváci budou moci v průběhu téměř dvouhodinového programu zhlédnout epizody z jednotlivých dnů Květinového povstání - zakrývání německých nápisů, odzbrojování prvních německých vojáků, příjezd vojsk SS, stavbu barikády, její obranu, osvobození vlasovci a další. Vše proběhne za doprovodu historické techniky.

Městská část Praha 6 organizuje na neděli 8. května akci pod názvem **Dejvická: Demarkační**. Na ulici Dejvické vyrostou vedle sebe různé zóny patřící jedné z národních armád. Konkrétně: americká, ruská, britská, francouzská, polská a československá, každá pak se svojí národní kuchyní a kulturním programem. Celá akce bude doplněna bohatým kulturním programem a programem pro děti.

Hlavní kulturní program bude probíhat v neděli 8. května na třech scénách, které budou postaveny na Letenské pláni. Na prvním bude zahajovat Ústřední hudba AČR, na druhém bude účinkovat hudba V. sboru US Army a na třetím orchestr ruských námořníků baltské otily. Na tyto soubory pak budou až do večera navazovat převážně swingové a jazzové kapely. Zlatým hřebem vyvrcholení oslav by měla být **vojensko-historická přehlídka v Praze na Letné** v neděli 8. května od 10.00. Samotné defilé by mělo obsahovat historické čelo od našich legií za 1. světové války přes naši předmnichovskou armádu,

až po naše zahraniční jednotky za 2. světové války, včetně historických jednotek spojeneckých. Na historickou část přehlídky

je v této chvíli organizátoři společně s Vojenským historickým ústavem AČR připravený dostatečný počet historických vozidel, včetně uniformovaných posádek. Rozsah účasti Armády ČR je stále v jednání. Vhodné místo a prostor pro konání výše uvedené přehlídky je zcela zásadní. Jako jediné vhodné se po důkladné rekognoskaci možnosti jeví Letenská pláň.

V její prospěch hovoří nejvíce tyto argumenty:

- kostková dlažba umožňuje průjezd těžké pásové techniky
- divácký prostor pro 500 000 diváků
- navazující ulice poskytují dostatečný nástupní prostor pro přehlídku
- ideální možnost sledovat letecké průlety po dlouhou dobu
- jednodušší regulace samotné přehlídky a následných dopravních omezení
- dopravní dostupnost (stanice Hradčanská, stanice Vltavská)
- možnost okamžitého umístění techniky na pískové ploše Letenské pláň pro statickou ukádku.

Taktéž by se měl uskutečnit slavnostní ohňostroj, který – stejně jako v roce 1995 v Praze a v roce 2000 v Plzni – by byl složený z kompozice ohňostrojových, pyrotechnických a světelných efektů s přesnou synchronizací na hudební a ruchový doprovod.

Cílem akce je aktivní účast široké veřejnosti, která jinak nemá příliš možností a popravdě ani zájmu se účastnit oficiálních pietních akcí. Akce by se ale také samozřejmě účastnili VIP hosté, zástupci veteránů a členů odboje.

Naši snahou je spojit úsilí hlavně mnoha občanských sdružení i jednotlivců, jakož i orgánů státní správy, Armády České republiky a dalších subjektů a organizací v jeden produkční celek. V tomto duchu aktivní spolupráce vznikly oslavy v letech 1995 a 2000. Odměnou za naše úsilí byla divácká přízeň v řádu statisíců návštěvníků a účastníků.

Výše uvedené skutečnosti jsou v současné době ve stadiu vyjednávání a rozpracovanosti. V této chvíli jsou činěny finální

foto: archiv

Průjezd Rudé armády Národní třídou

produkční úkony pro zajištění jednotlivých částí oslav. Slavnosti bude doprovázet celá řada pietních aktů, výstav, besed atd. Očekáváme značnou účast vzácných hostů, účastníků bojů i ze zahraničí. Proto bude velmi záležet na časové návaznosti a koordinaci příprav i produkce jednotlivých částí oslav.

Vzhledem k tomu, že časový odstup od těchto historických událostí lze měřit životem jedné generace, nepředpokládáme, že by se oslavy v budoucnu ještě konaly v tomto rozsahu. Proto je naše úsilí o oslavy důstojně, nadgeneračně, ničím nezastížené a pro návštěvníky i účastníky co nejvíce zajímavé. Abychom co nejvíce naplnili náš záměr, byla již oslovena podnikatelská sféra o pomoc při zajištění finančních prostředků na pokrytí produkčních nákladů.

Chceme vyvinout co největší profesionální úsilí, které by směřovalo k plnohodnotnému splnění cíle na této akci. Chceme atraktivně připomenout celé české veřejnosti nezanedbatelný odkaz a zároveň uctít památku všech padlých českých i spojeneckých vojáků na frontách 2. světové války. Války o zachování svobody a demokracie. Chceme vzdát hold a vyjádřit svoji úctu žijícím veteránům. Chceme připomenout tradici a historické souvislosti spojené se vstupem České republiky do NATO.

Za přípravný výbor „Oslavy“

Václav Marhoul
Mgr. Miroslav Sklenář
Ing. Michal Kopecký
Jiří kunc
František Koch

HLAVNÍ AKCE - Praha

6. – 8. května 2005

Filmový festival válečných filmů:

Kino OKO – tématické dokumenty, dobové týdeníky

Kino Konvikt – zahraniční filmy

Kino Lucerna – české filmy

7. května 2005

15:00 – Rekonstrukce bojů u Českého rozhlasu / Vinohradská, Balbínova ul.

8. května 2005

10:00 – Vojensko – historická přehlídka / ul. Milady Horákové - Letná

12:00 – Demarkační zóny / Dejvická ulice / Kulturní program, národní restaurace aj.

13:00 – Velký kulturní program / Letenská pláň

14:00 – Španilá jízda veteránů Prahou se zastávkou na Staroměstském náměstí

15:00 – Bojová ukázka - Barikáda 2005 / Ostrov č. 5, Braník, Praha 4

20:00 – Slavnostní koncert / Staroměstské náměstí

Další akce

Ohňostroje, tématické výstavy, pietní akty, bojové ukázky apod.

